

Lakivaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksestä laiksi alioikeusuudistuksen siirtymäsäännöksistä sekä eräiksi muiksi alioikeusuudistuksen voimaansaamiseen liittyviksi laeiksi

Eduskunta on 1 päivänä kesäkuuta 1993 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 79.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Juhani Hirvonen ja lainsäädäntöneuvos Pauliine Koskelo oikeusministeriöstä, oikeusneuvos Gustaf Möller korkeimmasta oikeudesta, hovioikeudenneuvos Matti Kuusimäki Vaasan hovioikeudesta, käräjätuomari Lauri Melander Vantaan tuomiokunnasta, kihlakunnantuomari Esko Oikarinen Kajaanin tuomiokunnasta, oikeusneuvosmies Heikki Nousiainen Helsingin raastuvanoikeudesta, asianajaja Liisa Kiviranta Suomen Asianajajaliitosta ja oikeusneuvosmies Markku Leskinen Suomen Lakimiesliitosta.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki alioikeusuudistuksen siirtymäsäännöksistä. Laki sisältää säännökset ennen alioikeusuudistuksen voimaantuloa vireille tulleiden asioiden käsittelystä siirtymävaiheessa sekä säännökset uuden riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn soveltamisesta eräin osin jo ennen 1 päivää joulukuuta 1993, jolloin uudistus aikaisemmin säädetyn lain mukaan tulee voimaan.

Esityksessä ehdotetaan myös säädettäväksi laki sähköisen viestinnän ja automaattisen tietojenkäsittelyn käyttämisestä yleisissä tuomioistuimissa, joka mahdollistaa asiakirjan toimitamisen tuomioistuimelle myös sähköisen viestintävälineen kuten telekopiolaitteen avulla. Lisäksi esitys sisältää 16 muuta lakiehdotusta, joilla alioikeusuudistuksen voimaansaamiseksi kumotaan tai muutetaan eräitä voimassa olevia lakeja. Yrityksen saneerauksesta annetun lain menettelysäännöksiin esitetään myös eräitä muutoksia.

Ehdotettu laki alioikeusuudistuksen siirtymäsäännöksistä on tarkoitettu tulemaan voi-

maan 1 päivänä syyskuuta 1993. Muut esitykseen sisältyvät alioikeusuudistuksen voimaansaamiseen liittyvät lait (n:ot 2—18) ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samanaikaisesti alioikeusuudistuksen voimaantulon kanssa eli 1 päivänä joulukuuta 1993. Saneerausmenettelyä koskevat muutokset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun niitä koskevat lait (n:ot 19—21) on hyväksytty ja vahvistettu.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hyväksyessään uuden riita-asiaimenettelyä koskevan säännösten vuonna 1991 (LaVM 16/1990 vp) lakivaliokunta piti uudistuksen ehdottomana edellytyksenä atk-pohjaisen järjestelmän käyttöön ottamista summaarisissa asioissa. Eduskunta hyväksyi lakivaliokunnan ehdottaman lausuman asiasta. Nyt puheena olevalla hallituksen esityksellä toteutetaan uuden atk-järjestelmän käyttöönottamiseksi tarvittava lainsäädäntö. Varsinainen atk-järjestelmä (TUOMAS) on tämänhetkisten tietojen mukaan otettavissa yleisesti käyttöön ensi syksyn aikana. Järjestelmästä tulee täydellisempi ja kattavampi kuin ennakkolta osattiin ajatella. Valiokunta pitää lausuman toteutusta hyvänä.

Hallituksen esityksen perusteluissa on todettu, että kaikkia siirtymävaiheen tilanteita ei voida lain tasoinen säännösin järjestää, vaan käytännön elämässä esiin tulevilla tilanteilla on pyrittävä neuvotteluihin löytämään kuhunkin tilanteeseen sopivat ratkaisut. Valiokunta pitää tätä linjavalintaa oikeana. Valiokunta korostaa eri osapuolien välisten keskusteluiden ja yhteis-

ymmärryksen merkitystä siirtymävaiheen ongelmien selvittämisessä.

Valiokunta esittää seuraavat pykäläkohtaiset huomautukset ja muutosehdotukset.

1. Laki alioikeusuudistuksen siirtymäsäännöksistä

Siirtymävaiheen alkaminen (1, 2, 4, 7 ja 14 §). Lakiehdotuksen mukaan alioikeusuudistuksen siirtymävaihe alkaisi jo 1 päivänä syyskuuta 1993.

Ehdotus perustuu tuomioistuinten esittämiin toivomuksiin. Sanotun ajankohdan lähestyessä ja uudistuksen sisällön konkretisoituessa tuomioistuimet ovat arvioineet tilannetta uudelleen ja katsovat nyt, että siirtymävaiheen alkua tulisi kuitenkin myöhentää yhdellä kuukaudella. Tällöin valmiudet muutokseen olisivat aikaisempaa paremmat, siirtymävaiheesta johtuvat hankaluudet niissä käräjäoikeuksissa, jotka muodostetaan vasta 1.12.1993, eivät muodostuisi kohtuuttomiksi, tuomarit olisi saatu nimitetyiksi virkoihinsa ja lakikirja olisi käytettävissä oikeudenkäymiskaaren osalta ajan tasalle saatettuna.

Valiokunta pitää tuomioistuinten kantaa perusteltuna ja ehdottaakin lakiehdotuksen 1, 2, 4, 7 ja 14 §:ssä olevan ajankohdan 1.9.1993 muuttamista ajankohdaksi 1.10.1993.

Viittaussäännökset (1, 3, 12 ja 13 §). Lakiehdotuksen säännöksissä on viittauksia eräisiin oikeudenkäymiskaaren pykäliin sellaisina kuin ne ovat vuonna 1991 annetussa, 1.12.1993 voimaan tulevassa laissa.

Viittaussäännöksiä kirjoitettaessa on unohdettu, että tähän samaan hallituksen esitykseen sisältyy laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta, jolla eräitä viitattuja säännöksiä muutetaan. Tarkoitus on luonnollisesti viitata näihin uusiin muutettuihin pykäliin. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa viittaussäännösten tarkistamista 1, 3, 12 ja 13 §:ssä.

Käräjäoikeuden kokoonpano vireillä olevissa riita-asioissa (2 §). Lakiehdotuksen 2 §:n mukaan asia käsitellään käräjäoikeudessa vanhan lain mukaan silloin, kun se on tullut vireille ennen siirtymävaiheen alkua. Tästä huolimatta alioikeuden kokoonpanoa koskevia säännöksiä ryhdytään noudattamaan 1 päivänä joulukuuta 1993. Ainoa poikkeus on, että puheenjohtaja yksin voi käsitellä asian, jos asianosaiset siihen suostuvat.

Asiantuntijalausunnoissa säännöstä on pidetty liian tiukkana. Niissä on katsottu, että oikeu-

denkäymiskaaren 6 luvun 15 §:ssä säädettyä mahdollisuutta käsitellä asia yksin puheenjohtajan johdolla selvissä asioissa pitäisi voida käyttää myös siirtymävaiheen jutuissa.

Valiokunta yhtyy asiantuntijoiden esittämiin käsityksiin ja ehdottaa 2 §:n 1 momentin täydentämistä edellä sanotulla tavalla.

Luganon yleissopimus (9 ja 14 §). Eduskunta on kuluneen kevään aikana hyväksynyt Luganossa 16.9.1988 tehdyn yleissopimuksen tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla (HE 177/1992 vp — LaVM 1/1993 vp).

Luganon yleissopimuksen mukaan siihen perustuvan tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista pyydetään Suomessa ulosotonhaltijalta. Alioikeusuudistuksessa ulosotonhaltija korvataan yleisellä alioikeudella. Sopimukseen perustuvat tehtävät on tämän vuoksi lailla siirrettävä asianomaiselle uudelle viranomaiselle.

Kun Luganon yleissopimus on tarkoitus saat-
taa asetuksella voimaan 1.7.1993, on tarkoituk-
senmukaista jo tässä yhteydessä siirtää tehtävät,
jotka koskevat tuomioiden julistamista täytän-
töönpanokelpoisiksi, ulosotonhaltijalta yleiselle
alioikeudelle. Valiokunta ehdottaa, että lakieh-
dotuksen 9 §:ään lisätään tätä koskeva uusi 3
momentti ja että 14 §:ään sisältyvää voimaantu-
losäännöstä täydennetään maininnalla, että 9 §:n
3 momentti tulee voimaan samanaikaisesti Lu-
ganon yleissopimuksen kanssa.

Määräajan katkeaminen (12 §). Lakiehdotuksen 12 §:ään sisältyy säännökset siitä, että eräissä laeissa säädetyt ns. lyhyet määräajat kanteen vireillepanolle katkeavat silloin, kun hakemus on toimitettu tuomioistuimelle.

Pykälässä mainitaan nimenomaisina poikkeuksina pääsäännöstä vastoin 71 §:n 1 momentissa ja shekkilain 53 §:n 1 momentissa säädetyt määräajat. Perusteluissa mainitaan esimerkkeinä pykälän sovellutusalaista osakeyhtiölain 16 luvun 5 §:n ja palkkaturvalain 9 §:n säännökset. Lisäksi perusteluissa on mainittu, että yleisen kymmenen vuoden vanhentumisaajan katkaisee vain velalliselle tehty nimenomainen muistutus.

Se, milloin takaukselle säädetty yhden vuoden määräaika katkeaa, on jäänyt epäselväksi. Valiokunta katsoo, että lakiehdotuksen 12 §:ää on tulkittava johdonmukaisesti niin, että vekseli- ja shekkilain määräaikoja lukuun ottamatta kaikki ns. lyhyet määräajat katkeavat haasteen toimitamisella tuomioistuimelle, siis myös takauksen yhden vuoden vanhentumisaika.

4. Laki sähköisen viestinnän ja automaattisen tietojenkäsittelyn käyttämisestä yleisissä tuomioistuimissa

6 §. Pykälässä on säännökset siitä, milloin sähköisenä viestinä tuomioistuimelle lähetetty asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa.

Valiokunta ehdottaa pykälän kieliasun muuttamista ehdotettua joustavammaksi.

5. Laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

Yleistä. Eduskunnassa on parhaillaan käsiteltävänä hallituksen esitys n:o 241/1992 vp laiksi tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (jäljempänä maksulakiehdotus). Lakivaliokunta on valtiovarainvaliokunnalle antamassaan lausunnossa (LaVL 1/1993 vp) esittänyt haastemaksun perimisestä luopumista, koska se ennakkomaksuna ei sovelu nykyaikaisiin tilinpitojärjestelmiin. Valtiovarainvaliokunta on yhtynyt lakivaliokunnan kantaan (VaVM 25/1993 vp).

Haastemaksun poistamisen takia oikeudenkäymiskaaren uusiin riita-asiaimenettelyä koskeviin säännöksiin on tehtävä useampia tarkistuksia. Lähinnä voimaantuloaikoihin liittyvistä lakiteknisistä syistä lakivaliokunta ei esittänyt näiden muutosten tekemistä hallituksen esitykseen n:o 241/1992 vp sisältyvässä laissa oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta, vaan ilmoitti tulevaisuuden ehdottamaan tarvittavien muutosten tekemistä nyt puheena olevaan hallituksen esitykseen sisältyvässä laissa oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta. Nämä muutosehdotukset esitetään jäljempänä.

2 luvun 8 §. Pykälän 2 momenttiin on sisällytetty säännökset siitä, milloin hovioikeus on päätösvaltainen yksijäsenisenä.

Pykälän perusteluissa on erityisesti korostettu tämän yhden jäsenen velvollisuutta neuvotella ratkaisuisistaan jaoston muiden jäsenten kanssa kaikissa vähänkin epäselvissä tilanteissa. Valiokunta ehdottaa, että perustelujen ja lakitekstin sitomiseksi toisiinsa 2 momenttiin lisätään sanat "neuvoteltuaan tarvittaessa muiden jäsenten kanssa".

5 luvun 4 §. Pykälän 2 momentti, johon hallituksen esityksessä ei ole puututtu, sisältää säännöksen siitä, että haastemaksu on suoritettava haastehakemuksen toimittamisen yhteydessä taikka hakemukseen on liitettävä todistus sellaisen maksun suorittamisesta.

Eduskunnassa maksulakiehdotukseen (HE 241/1992 vp) tehdyistä muutoksista seuraa, että oikeudenkäymiskaaresta on kumottava haastemaksua koskevat säännökset. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa 5 luvun 4 §:n 2 momentin kumoamista. Tämä toteutetaan muuttamalla johtolauseetta ja 4 §:n lakitekniisiä merkintöjä. Tämän jälkeen 4 §:ään jää vain hallituksen esitykseen sisältyvä 1 momentti.

5 luvun 5 § (uusi). Pykälässä on säädetty paitsi haastehakemuksen puutteellisuuden korjaamisesta myös haastemaksun suorittamatta jättämisestä.

Edellisen pykälän kohdalla esitetyn perusteella myös tämän pykälän 1 momentista on poistettava haastemaksua koskevat säännökset. Valiokunta ehdottaa muutoksen tekemistä tässä yhteydessä.

5 luvun 26 §. Pykälää, joka sisältää säännökset sovinnon edistämisestä, ehdotetaan täydennettäväksi niin, että tuomioistuimen on sovintoa edistäessään ja sovintoehdotuksen tarpeellisuutta harkitessaan kiinnitettävä huomiota myös asianosaisten tahtoon, asian laatuun ja muihin seikkoihin. Samalla pykälä ehdotetaan jaettavaksi kahdeksi momentiksi.

Muutosehdotuksen taustalla on alioikeuskoulutukseen laadittu kattava ja seikkaperäinen muistio sovinnon edellytyksistä, hyvistä puolista ja haitoista sekä muistion perusteella koulutuksessa käyty keskustelut.

Uuden riita-asiaimenettelyn eräänä keskeisenä tavoitteena on ollut saada asianosaiset nykyistä enemmän sopimaan asia oikeudenkäynnin aikana, koska sillä säästetään asianosaisten ja valtion kustannuksia sekä vähennetään tuomioistuinten töitä. Tätä varten tuomareita on kannustettu omaksumaan nykyistä aktiivisempi prosessinjohto ja edistämään sovintoa pääsemistä asioissa, joissa sovinto on sallittu ja joissa sovinto näyttäisi asianmukaiselta ratkaisulta.

Useat asiantuntijat ovat katsoneet, että pykälän muutosehdotus kaventaa tuomioistuimen mahdollisuuksia saada aikaan sovinto ja passiivisempi prosessinjohto. Tällaisen vaikutelman välttämiseksi pykälätekstissä on valiokunnan mielestä syytä ehdotettua selkeämmin erottaa toisistaan sovintoon kannustaminen ja sovintoehdotuksen tekeminen.

Sovinnon edistämiseen kuuluu asianosaisten prosessitilanteen selvittäminen, asian tosiseikaston selvittäminen ja sen jälkeen tarvittaessa sovintomahdollisuuksien tunnusteleminen ja

asianosaisten kehottaminen asian sopimiseen. Valiokunta katsoo, ettei tätä koskevassa säännöksessä ole tarpeen hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla korostaa asianosaisten tahdon ja asian laadun ja muiden olosuhteiden merkitystä.

Sovintoehdotus voi tulla kysymykseen ainoastaan silloin, kun asia on laadultaan sellainen, että sovintoehdotuksen tekeminen on järkevää, kun kumpikin asianosainen sitä toivoo, asia tuntuu selvältä ja sovinto voi olla sisällöltään aineellisen oikeuden mukainen. Sovintoinstituutin väärinkäyttäminen voi saattaa tuomioistuimen arvovalan kyseenalaiseksi ja vähentää sen mahdollisuuksia puolueettoman tuomion tekemiseen. Tämän vuoksi on asianmukaista viitata sovintoehdotuksen tekemistä koskevassa säännöksessä tuomarin harkintaan vaikuttaviin seikkoihin.

Valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momentista poistetaan sanat "asianosaisten tahto, asian laatu ja muut seikat huomioon ottaen" ja ne kirjoitetaan 2 momentin tekstiin siinä nyt olevan viittaussäännöksen sijaan.

6 luvun 17 §. Pykälä sisältää säännöksen siitä, mikä oikeudenkäyntiaineisto otetaan huomioon valmistelun yhteydessä pidettävässä pääkäsittelyssä. Oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 13 §:ssä on puolestaan säännös siitä, mikä oikeudenkäyntiaineisto saadaan ottaa tuomiossa huomioon.

Näiden pykälien on havaittu olevan keskenään ristiriidassa. Hallituksen esityksessä ehdotetaan ristiriidan poistamista valiokunnan mielestä kuitenkin lakiteknisesti hankalalla ja vaikeasti ymmärrettävällä tavalla.

Ristiriidan taustasta valiokunta toteaa, että 6 luvun 17 §:ää säädettäessä asiantuntijat eivät hyväksyneet hallituksen esitykseen (HE 15/1990 vp) sisältynyttä perusajatusta siitä, että valmistelun yhteydessä pidettävässä pääkäsittelyssä saadaan ottaa huomioon vain se, mitä on tapahtunut viimeisen suullisen valmistelun istunnossa. Tämän vuoksi pykälää muutettiin eduskunnassa. Muutosta ei kuitenkaan huomattu heijastaa eri hallituksen esityksessä (HE 16/1990 vp) olleeseen oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 13 §:ään.

Alioikeuskoulutuksessa on nyttemmin vakiintunut käsitys, että hyvä prosessijohto edellyttää kaiken oikeudenkäyntiaineiston kokoamista viimeisessä suullisen valmistelun istunnossa. Tämän vuoksi on valiokunnan mielestä asianmukaista palata alkuperäiseen esitykseen sen sijaan, että pykälää muutettaisiin hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla. Ristiriidan korjaamiseksi valiokunta ehdottaakin 6 luvun 17 §:n

muuttamista alkuperäisen hallituksen esityksen (HE 15/1990 vp) mukaiseksi. Tällöin 24 luvun 13 §:ää ei tarvitse muuttaa.

11 luvun 3 a §. Pykälässä on uudet säännökset ns. prosessiosoitteesta.

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että prosessiosoitetta koskeva säännös ja 11 luvun 16 §:n 3 momenttiin sisältyvä säännös tiedoksiantamisesta silloin, kun on kysymys henkilökohtaisesta velvoittamisesta, saattavat olla ristiriidassa keskenään.

Valiokunta toteaa, että 3 a § on yleissäännös ja 16 §:n 3 momentti on erityissäännös, jota noudatetaan siinä mainitussa tapauksessa. Näin ollen säännöksissä ei ole ristiriitaa.

9 luvun 2 § (uusi). Pykälän 2 momentin viimeinen virke sisältää säännöksen siitä, että läänihallituksen tulee tuomioistuimen ilmoituksen perusteella periä suorittamatta jätetty korvaus sellaisten jäljennösten tekemisestä, joiden antamisen asianosainen on laiminlyönyt.

Uudessa maksulainsäädännössä (HE 241/1992 vp) on tarkoitus siirtyä järjestelmään, jossa asianomainen viranomaisen perii itse asianosaisen puolesta valmistamista jäljennöksistä korvauksen. Tarvittaessa tämä tapahtuu ulosottoiteitse. Valiokunta ehdottaa säännöksen muuttamista tässä yhteydessä siten, että po. virke poistetaan 2 momentista.

24 luvun 4 a § (uusi). Pykälän 2 momentissa säädetään, että riita-asiaa kantaja on velvollinen lunastamaan jäljennöksen käräjäoikeuden tuomiosta ja sellaisessa rikosasiassa, jossa virallinen syyttäjä ei käytä puhevaltaa, kantaja on velvollinen lunastamaan otteen asian käsittelystä laadituista pöytäkirjoista.

Säännös ei enää ole käsitteiltään sovellettavissa yhteen uuden maksulakiehdotuksen kanssa. Valiokunta ehdottaa, että 2 momentti kumotaan tässä yhteydessä. Sen vuoksi valiokunta on lisännyt säännöksen johtolauseen kumottavien säännösten luetteloon.

24 luvun 13 §. Valiokunta viittaa edellä 6 luvun 17 §:n kohdalla esitettyyn ja ehdottaa, että 24 luvun 13 § poistetaan lakiehdotuksesta.

26 luvun 2 §. Pykälän 1 momentin mukaan valittajaa on hovioikeuden määräämässä ajassa kehotettava täydentämään puutteellinen valitus. Jollei valittaja noudata kehotusta, valitus on 3 momentin mukaan jätettävä tutkimatta, jollei valituksesta käy selvästi ilmi vaatimuksen perusteet.

Vastaavissa alioikeusuudistuksen säännöksissä on nimenomaisesti säädetty, että täydennyskehotuksessa on mainittava, mikä seuraamus

kehotuksen laiminlyönnistä voi olla. Valiokunta katsoo, että tässä hovioikeusmenettelyä koskevassa uudentyyppisessä pykälässä on syytä noudattaa samaa kirjoitustapaa kuin alioikeusuudistuksen säännöksissä. Näin ollen valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momenttiin lisätään säännös, jonka mukaan täydennyskehotuksessa on ilmoitettava kehotuksen noudattamatta jättämisen uhka.

26 luvun 11 a §. Pykälä sisältää säännökset, joilla rajoitetaan hovioikeuden velvollisuutta tutkia valitus. Pykälän 1 momentti koskee hovioikeuden tutkimisvelvollisuuden laajuutta. Pykälän 2 momentissa on hovioikeuksien tutkimisoikeutta koskeva rajoitus, jonka mukaan silloin, kun rikosasiassa haetaan muutosta ainoastaan rangaistusseuraamukseen, hovioikeus ei saa tutkia, onko vastaaja syyllistynyt hänen syykseen luettuun tekoon.

Pykälä on tarpeen hovioikeuksien työnkuvan selkeyttämiseksi ja ohjaamiseksi alioikeusuudistuksessa viitotettuun suuntaan. Pykälän 2 momentti on kuitenkin sanamuodoltaan varsin ehdoton ja joustamaton. Sen johdonmukainen soveltaminen esimerkiksi silloin, kun vastaajan syyllisyys tekoon on hänen vahingokseen arvioitu väärin, saattaa johtaa siihen, että hovioikeus joutuu hakemaan purkua korkeimmalta oikeudelta sen sijaan, että itse voisi muuttaa valituksenalaista päätöstä. Valiokunta ehdottaa, että 2 momentin säännöstä muutetaan ehdotettua joustavammasi lisäämällä siihen sanat "ilman erityistä syytä".

Johtolause. Valiokunnan edellä ehdottamista muutoksista seuraa, että johtolauseetta on tarkistettava.

11. Laki välimiesmenettelystä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen mukaan laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1993.

Valiokuntakäsittelyn aikana on havaittu, että olisi tarkoituksenmukaista saattaa tämä lakiehdotus voimaan melko pian odottamatta alioikeusuudistuksen voimaantuloa. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa päivämäärän poistamista voimaantulosäännöksestä, jolloin se muuttuu tavanomaiseksi: laki tulee voimaan tietynä myöhemmin määrättävänä päivänä.

19. Laki yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta

Velkasaneerauslainsäädäntöä valmisteltaessa arvioitiin yleisesti, että käytännössä saattaa tulla ilmi ennalta arvaamattomia seikkoja, joiden takia säännöksiä on nopeasti tarkistettava. Nyt puheena oleva lakiehdotus on ensimmäinen tällainen muutos. Valiokunta pitää myönteisenä sitä ripeyttä, jolla asiassa on toimittu. Seuranta on syytä edelleen jatkaa ja puuttua jatkossakin mahdollisesti ilmeneviin epäkohtiin nopeasti.

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset n:ot 2, 3, 6—10 ja 12—21 hyväksyttäisiin muuttamattomina ja

että lakiehdotukset n:ot 1, 4, 5 ja 11 hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

alioikeusuudistuksen siirtymäsäännöksistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Alioikeusuudistukseen liittyviä lakeja koskevat siirtymäsäännökset

1 §

Sen estämättä, mitä alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaannpanosta annetun lain (1417/92) 1 §:ssä säädetään, sovelletaan pykäläissä mainittuihin lakeihin sisältyviä riita-asiaain vireillepanoa, valmistelua ja valmistelun yhteydessä pidettävää pääkäsittelyä koskevia sää-

nöksiä jo 1 päivästä lokakuuta 1993 käsiteltäessä sellaista riita-asiaa, jota koskeva haastehakemus on toimitettu tuomioistuimeen 1 päivänä lokakuuta tai sen jälkeen.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske riita-asiaa, johon sovelletaan oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:ää sellaisena kuin se on (poist.) päivänä (poist.)kuuta 1993 annetussa laissa (poist./93).

2 §

Riita-asia, jossa haastehakemus on toimitettu tuomioistuimeen ennen 1 päivää lokakuuta 1993, käsitellään alioikeudessa noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita menettelysäännöksiä. Tällainen asia käsitellään kuitenkin 1 päivästä joulukuuta 1993 oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1, 2 tai 3 §:ssä tarkoitettussa kokoonpanossa. Jos asianosaiset suostuvat tai jos asia on sillä tavoin selvä kuin oikeudenkäymiskaaren 6 luvun 15 §:n 1 momentissa säädetään, käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

Jos 1 momentissa tarkoitettu asia on lykätty odottamaan jonkin toisen asian ratkaisemista tai se on alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaantulon jälkeen lain voimaan tultua palautettu muutoksenhakutuomioistuimesta alioikeuteen, asia käsitellään kuitenkin noudattaen 1 päivänä joulukuuta 1993 voimaan tulleita säännöksiä. Asia, jossa takaisinsaantihakemus on toimitettu tuomioistuimeen 1 päivänä lokakuuta 1993 tai sen jälkeen, käsitellään noudattaen 1 §:ssä tarkoitettuja säännöksiä.

3 §

Oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 14 §:n 2 momenttia, sellaisena kuin se on 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1052/91), sovelletaan asiaan, jossa alioikeuden tuomio on julistettu tai annettu 1 päivänä joulukuuta 1993 tai sen jälkeen.

4 §

Jos riita-asiaa koskeva haaste, johon liittyvä haastehakemus on toimitettu tuomioistuimeen ennen 1 päivää lokakuuta 1993, saadaan annetuksi vastaajalle tiedoksi vasta alioikeusuudistukseen liittyvien lakien voimaantulon jälkeen, asian katsotaan tulleen vireille 1 päivänä joulukuuta 1993.

5 ja 6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 §

Kihlakunnantuomari tai raastuvanoikeuden pormestari voi 1 päivästä lokakuuta 1993 määrätä notaarin ja kansliahenkilökuntaan kuuluvan suorittamaan 1 §:ssä tarkoitettuun lainkäyttöön liittyviä tehtäviä siten kuin käräjäoikeuslaissa (/93) ja -asetuksessa (/93) säädetään.
(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

8 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Eräisiin voimassa oleviin alioikeutta koskeviin säännöksiin liittyvät siirtymäsäännökset

9 §

(1 ja 2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Ulosotonhaltijan tehtävät, siltä osin kuin ne koskevat vieraassa valtiossa annetun tuomion julistamista täytäntöönpanokelpoiseksi Luganossa 16 päivänä syyskuuta 1988 tehdyn tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan yleissopimuksen mukaisesti, siirtyvät yleiselle alioikeudelle. (Uusi 3 mom.)

10 ja 11 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

12 §

Jos muualla laissa kuin vekselilain (242/32) 71 §:n 1 momentissa ja shekkilain (244/32) 53 §:n 1 momentissa säädetään määräaika sille, minkä ajan kuluessa kanne riita-asiaassa on pantava vireille tai vaatimusta koskeva haaste on annettava tiedoksi, katsotaan määräaika tämän lain voimaan tultua noudatetuksi silloin, kun kanne on määrääjän kuluessa pantu vireille siten kuin oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 1 §:ssä, sellaisena kuin se on 3 §:ssä mainitussa laissa, säädetään.

13 §

Jos laissa on säännös tiedoksiantamisesta siten kuin haasteesta tai kirjallisesta haasteesta säädetään, tarkoittaa säännös tämän lain voimaan tultua tiedoksiantamista siinä järjestyksessä kuin oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 4 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1056/91), säädetään. Kun tuomioistuin tai muu viranomainen huolehtii tiedoksiannosta, tiedoksianto voidaan toimittaa myös siten kuin saman luvun 3 §:ssä, sellaisena kuin se on muutettuna 1 §:n 2 momentissa ja tässä pykälässä mainituilla laeilla, säädetään.

Voimaantulo

14 §

Tämä laki tulee voimaan 9 §:n 3 momenttia lukuun ottamatta 1 päivänä lokakuuta 1993. Lain 9 §:n 3 momentti tulee voimaan päivänä kuuta 1993.

4.

Laki

sähköisen viestinnän ja automaattisen tietojenkäsittelyn käyttämisestä yleisissä tuomioistuimissa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Asiakirjan lähettäminen

Asian käsittely tuomioistuimessa

1—5 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

7 ja 8 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 §

Asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, kun tuomioistuimelle saapuneessa sähköisessä viestissä on sellaiset tiedot, että tuomioistuin voi ottaa yhteyttä viestin lähettäjään epäillessään sähköisenä viestinä lähetetyn asiakirjan alkuperäisyyttä (poist.).

Tarkemmat säännökset

9 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulo

10 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5.

Laki

oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 4 a §:n 2 momentti ja 18 §:n 3 momentti, sellaisena kuin ne ovat 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1064/91),

muutetaan 2 luvun 5 §:n 1 momentti ja 10 §, 5 luvun 2 §:n 2 momentti, 3 ja 4 §, 5 §:n 1 momentti ja 26 §, 6 luvun 17 §, 9 luvun 2 §:n 2 momentti, 11 luvun 3 §:n 1 momentti, 14 luvun 1 §, (poist.) 25 luvun 9 §:n 2 momentti, 13 §, 14 §:n 1 momentin 4 kohta ja 3 momentti, 20 § ja 21 §:n 1 momentti sekä 26 luvun 2 §,

sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 5 §:n 1 momentti ja 10 §, 5 luvun 2 §:n 2 momentti, 3 ja 4 §, 5 §:n 1 momentti ja 26 §, 6 luvun 17 §, 9 luvun 2 §:n 2 momentti ja 25 luvun 14 §:n 3 momentti 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1052/91), 11 luvun 3 §:n 1 momentti 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1056/91), 14 luvun 1 § muutettuna 12 päivänä elokuuta 1960 annetulla lailla (362/60) ja mainitulla 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetulla lailla (1052/91), (poist.) 25 luvun 9 §:n 2 momentti, 13 §, 14 §:n 1 momentin 4 kohta ja 26 luvun 2 § 31 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (661/78), 25 luvun 20 § muutettuna viimeksi mainitulla lailla ja mainitulla 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetulla lailla (1052/91) sekä 25 luvun 21 §:n 1 momentti 15 päivänä joulukuuta 1978 annetussa laissa (968/78), sekä

lisätään 2 luvun 8 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1052/91), uusi 2 momentti, 5 luvun 10 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, 12 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti, 6 lukuun, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 a §, 11 lukuun, sellaisena kuin se on mainitussa 22 päivänä heinäkuuta 1991 annetussa laissa (1056/91), uusi 3 a §, 25 lukuun, sellaisena kuin se on mainitussa 31 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa, uusi 12 a § ja 26 lukuun, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 11 a § ja sen edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

2 luku

Päätösvaltaisuudesta

5 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

8 §

Jos valitus on peruutettu kokonaan, yksi jäsen voi tehdä siitä johtuvan ratkaisun. Yksi jäsen voi lisäksi, neuvoteltuaan tarvittaessa muiden jäsenten kanssa, päättää, että asiassa toimitetaan

suullinen käsittely, ja tehdä suullisen käsittelyn toimittamiseen liittyvät ratkaisut sekä päättää myös muista asian valmisteluun liittyvistä toimenpiteistä.

10 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Riita-asian vireillepano ja valmistelu

2 ja 3 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)
(Katkoviiva *poist.*)

5 § (uusi)

Jos haastehakemus on puutteellinen (*poist.*), kantajaa on kehotettava määräajassa korjaamaan puute, jos korjaaminen on valmistelun jatkamiseksi tarpeellinen (*poist.*). Kantajalle on samalla ilmoitettava, millä tavoin haastehakemus on puutteellinen ja että kanne voidaan jättää tutkimatta tai hylätä, jos kantaja ei noudata kehotusta.

10 ja 12 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

26 §

Asiassa, jossa sovinto on sallittu, tuomioistuimen on (*poist.*) pyrittävä saamaan asianosaiset sopimaan asia.

Katsoessaan sen sovinnon edistämiseksi aiheelliseksi tuomioistuin voi, huomioon ottaen asianosaisten tahdon, asian laadun ja muut seikat, myös tehdä asianosaisille ehdotuksensa asian sovinnolliseksi ratkaisuksi.

6 luku

Riita-asian pääkäsittely

2 a §

(Kuten hallituksen esityksessä)

17 §

Valmistelun yhteydessä pidettävässä pääkäsittelyssä otetaan oikeudenkäyntiaineistona huo-

mioon kaikki se, mikä on tapahtunut viimeisessä suullisen valmistelun istunnossa, jollei tuomioistuin toisin määrää.

9 luku

Oikeudenkäyntikirjelmä

2 § (uusi)

Jos asianosainen ei toimita tuomioistuimelle 1 momentissa tarkoitettuja jäljennöksiä, tuomioistuin huolehtii asiakirjan jäljentämisestä asianomaisen kustannuksella. (*Poist.*)

11 luku

Tiedoksiannosta oikeudenkäynnissä ja haasteesta rikosasiassa

3 ja 3 a §

(Kuten hallituksen esityksessä)

14 luku

Asian käsittelystä oikeudessa

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

24 luku

Tuomioistuimen ratkaisu

13 §

(*Poist.*)

25 luku

Muutoksenhaku alioikeudesta hovioikeuteen

9, 12 a, 13, 14, 20 ja 21 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

26 luku

Valitusasian käsittelystä hovioikeudessa

2 §

Jos määräajassa toimitettu valitus on puutteellinen ja sen täydentäminen on oikeudenkäynnin jatkamiseksi tarpeen, valittajaa on kehotettava korjaamaan puute hovioikeuden määrää-

mässä ajassa. *Samalla on ilmoitettava, mikä seuraamus kehotuksen laiminlyömisestä voi olla.*
(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Jos alioikeuden tuomioon rikosasiassa haetaan muutosta ainoastaan rangaistusseuraamuksen osalta, hovioikeus ei saa *ilman erityistä syytä* tutkia, onko rikosasian vastaaja syyllistynyt hänen syykseen luettuun tekoon.

Tutkimisvelvollisuudesta

11 a §
(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

11.

Laki

välimiesmenettelystä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään välimiesmenettelystä 23 päivänä lokakuuta 1992 annetun lain (967/92) 17 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

17 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

Tämä laki tulee voimaan (*poist.*) päivänä (*poist.*)kuuta 1993.

Helsingissä 16 päivänä kesäkuuta 1993.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lax, varapuheenjohtaja Halonen, jäsenet Björkenheim,

Hassi, Kallis, Komi, Lehtinen, Luhtanen, Mäkelä, Polvi, Suhola, Tykkyläinen, Viljanen ja Vuoristo sekä varajäsenet J. Leppänen ja Toivonen.

